

V. A MÁGNES PROGRAMJÁNAK TERVEZÉSE, CÉLCSOPORTJAINAK BEMUTATÁSA BÉKÉS MEGYÉBEN

Malatyinszki Szilárd

Pályázatunk címe: „Pályaorientáció és felkészülés az intelligens szakosodás szakmáira”. A Kodolányi János Egyetem - akkor még Főiskola - közel 30 évig nem működhetett volna magánintézményként, ha nem fordít jelentős figyelmet a piac változásaira. A piac jelen esetben nem csupán a felsőoktatásban jelentkezők igényeit jelenti, hanem a gazdasági és társadalmi folyamatok változásának követését is. A hallgatóink elhelyezkedési lehetőségei mind az állami, mind a versenyszféra felé az adott szakmában kiemelkedően magasak. Tapasztalataink szerint a hozzánk jelentkezők tudatossága szerény a szakmai elvárások kapcsán. Nem tudják, hogy az adott szakterületen milyen tudáselemekkel, képességstruktúrával lehet elhelyezkedni, milyen cégek azok, melyek piacvezetők és nekik milyen elvárásaik vannak.

Ha magán- vagy versenyszférában gondolkodunk, akkor az elhelyezkedés főként attól függ, hogy milyen a növekedés létszámigénye az adott területen, illetve a hallgatók kimeneti kompetencia- és tudásfejlettsége, gyakorlatorientáltsága mennyire van összhangban az adott vállalkozás elvárásaival. A felsőoktatás nem képes egy-egy cég igényeit kielégíteni, de meg tudja azt tenni, hogy az adott szektor, terület elvárásait, cégek igényeit összegyűjti, megvizsgálja a trendeket. Az elvárások mentén összeállítja az órahálót, tematikákat és mind az elméleti tudást, mind a gyakorlati tapasztalatot figyelembe véve a szakterület legjobb - elérhető - oktatóit rendeli hozzá a tartalmakhoz. E mellett még szükséges egy olyan pedagógiai-didaktikai tudás és a tudás átadásának képessége is, mely eszközt és lehetőséget ad, hogy barátságosan, szervezeten és módszertanilag is felépítve képes legyen az oktató megvalósítani az elképzelt folyamatot. A versenyképes felsőoktatási intézmény a fenti folyamat minden egyes lépésére figyel és rajta tartja a szemét - minőségirányítási rendszerén keresztül is - a kulcsfolyamatain. E kulcsfolyamatok a következők fontossági sorrend nélkül:

- Intézményi marketing, nyilvánosság, brandépítés
- Szakok, szakfejlesztések folyamata
- Oktatók kiválasztása és minőségbiztosítása
- Oktatói elégedettség és visszacsatolás
- Hallgatói elégedettség és visszacsatolás
- Oktatói tudományos tevékenység - gyakorlati fókusszal
- Infrastrukturális, informatikai háttér

- Gyakorlatorientált, a működést segítő szervezeti struktúra
- Pénzügyi folyamatok

Azok a felsőoktatási intézmények, melyek a kibocsátott hallgatóik számára stabil elhelyezkedést szeretnének biztosítani az állam rendszerében, azok megismerik az állam elvárásait, igényeit, egyes szektorainak működését és feltárják a jövőbeli igényeket is. Amennyiben az állami működés kiszámítható, úgy e folyamat lekövethető. Mivel a szakfejlesztéstől a hallgató diplomájának átvételéig 4-5 év telik el, így szükséges, hogy az igények előre prognosztizáltak legyenek és – úgy, mint a versenyszféra esetében – megfelelő kommunikáció legyen a szektor képviselőivel, fejlesztőivel, irányítóival. Ha ez a kommunikáció elmarad, akkor látni, hogy igények kerülnek kielégítésre, olyan korábbi trendekre lehet csak építkezni, melyek vélelmezetten jelennek meg a jövőbeli „piacon”. E torzulás felelőse mindkét fél lehet, de most ennek elemzése nem e tanulmány feladata.

Az állami piac szintén elvárások függvényében „szívja fel” a diplomás fiatalokat vagy igényli a szektorban dolgozók továbbképzését. Ez az elvárás egyrészt a szakpolitikai elvárásoktól, piaci igényektől függ. Intézményünk magyar piacra – főként – pedagógia és szociális területen dolgozók részére nyújt továbbképzéseket, így e két állami szektor kerül fókuszba. E két területen mind a magán, mind az állami intézmények elvárásai döntők és megfigyelhető, hogy saját elhatározásból – nem külső kényszerből – jelennek meg hallgatóink a képzéseinken. Ez azt jelenti, hogy komoly elvárásaik vannak a képzés minősége, az átadott információk valóságtartalma és az adott szolgáltatás gyakorlatorientáltsága felé. A szakirányú továbbképzések igénye jelentős esetben jogszabályi előírások függvénye – a belső motiváción túl –, így figyelni kell a munkakörök végzettségi igényére, a besorolások elvárásaira is.

A képzéseink célcsoportja egyrészt az érettségizett vagy érettségi előtt álló hallgatók, másrészt a munkaviszonnyal rendelkező, már munkában dolgozó felnőttek. E programunk azon célcsoportot szólítja meg, akik fiatalon szeretnének a felsőoktatásba bekerülni, illetve azon csoportok, akik támogatni tudják e bekerülési folyamatot. Békés megye korfáját tekintve elöregedő megye. Az országos viszonylathoz képest korábban szerény születendő gyermeklétszám a fiatalok számának csökkenését is magával hozta. E mellett a helyben érettségizett 14-18 éves korcsoport jelentős része sem Békés megyében szeretne továbbtanulni. E tény magával vonja azt a következményt, mely szerint – ha betelepülő diplomások száma nem nő jelentősen – a térségben csökken a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya és egyes szakmákban nem fogják tudni kielégíteni a piaci igényeket. E folyamat először csak a diplomás bérek növekedésében jelenik majd meg, később – ha a cégek nem találnak megfelelő képzett munkaderőt – a cégek eredményességében, hatékonyságában, jelenlétében is megjelenik és szépen lassan az egész térség gazdasági teljesítőképessége csökken. E komplex negatív folyamat megakadályozásában, enyhítésében kívántunk közreműködni azzal, hogy támogatjuk a térség fiataljainak felsőoktatásba való be-

kerülését és segítettük azokat a képességeknek a kialakulását, mely erősítheti a benmaradásukat.

Középiskolás, gimnazista fiatalok

A fiatalok egy része tudja, hogy mi szeretne lenni és ennek megfelelően folytatja tanulmányait, választja ki intézményen kívüli tevékenységeit, alakítja kapcsolatait. 14-18 éves korában ez viszonylag ritkán alakul így. A fő érdeklődési kör - vagy az, amit egyáltalán nem szeretne - már megjelenik, de a konkrét tevékenységi- esetleg munkakör a legkritikább esetben rajzoldódik ki. A tapasztalatok alapján a pályaorientációt nagymértékben segíti az, ha a fiatalok testközelből megtapasztalják azokat a helyzeteket, szituációkat, melyekben a munkaviszonyt végzik és azoktól a cégvezetőktől, alkalmazottaktól látják, hogy mit is kell valójában csinálni. A szociális vagy gazdasági hátrányokból eredően nem mindenki képes arra, hogy a műszaki, természettudományos, informatikai, matematikai területen dolgozók mindennapi életét megtapasztalja. Az MTMI szakok felé gyakorlati példával rendelkező cégeket mutattunk számukra, hogy segítse a pályaorientációt. Amennyiben e területek felkeltik az érdeklődésüket, úgy felzárkóztató foglalkozásokat tartunk, melyek kiegészítik a tanulmányaikat. Ha kiemelkedő tudásuk van e téren, akkor pedig segítjük ennek fejlesztését, további elmélyedését az adott szakterületen.

A programjaink kialakításánál törekedtünk arra, hogy a mai Z-generációs fiatalok más igényekkel rendelkeznek, mint a korábban Y-generációs felnőttek. Így számukra már nem megfelelő a nyomtatott információ és az e-mailen megküldött üzenet. A mai fiatalok hálózatban gondolkodnak, gyors visszajelzésekben és igénylik a bevonódást a folyamatokba. Számukra a tudás gyakorlatban alkalmazható és leellenőrizhető tartalmakat jelent, melyet élménygazdag környezetbe kell csomagolni ahhoz, hogy számukra befogadható legyen. A korábban konzervatív környezetben való ismeretátadáson változtatni kell és egy dinamikus, hálózat- és kapcsolatorientált rendszerben kell elhelyezni ahhoz, hogy szívesen befogadják és aktív partnerként tekinthessünk rájuk.

Középiskolában, gimnáziumban tanító tanárok

Programunkat úgy terveztük meg, hogy teljes mértékben együttműködtünk a középfokú intézményekben oktató pedagógusokkal. Ez nemcsak azt jelenti, hogy kikértük a véleményüket, hanem azt is, hogy bevontuk őket a programjainkba. Mentorként segítették munkánkat, személyes kapcsolataikkal átadták azokat az információkat, melyek által be tudtuk vonni az érdeklődő diákokat. Nélkülük nem tudtuk volna ösztöndíj- és versenyprogramjainkat, képzéseinket, céglátogatásainkat, nyilvános rendezvényeinket sem megvalósítani.

A partner kollégák sok esetben látják, hogy ki szeretne továbbtanulni, de ide-

jük vagy eszközük nem révén nem tudnak segíteni azoknak a diákoknak, akiknek szüksége volna rá. A kollégák tudnak segíteni a tehetségek feltárásában és a továbbtanulási motivációval rendelkezők, de tudással, képességgel rendelkezők megismerésében is. Összekötő kapcsolatot jelentenek a diákok és a programunk között. Támogatást, mentorálást tudnak nyújtani az ösztöndíjprogramunkhoz, versenyeinkhez való kapcsolódásban, kíséretet az egyéb külső programjainkhoz és lelki támogatást a teljes továbbtanulási folyamathoz.

A fentieknek megfelelően jelentős energia, idő és elkötelezettség szükséges ahhoz, hogy a pedagógusok a saját órakeretükön és egyéb kötelezettségeiken túl feladatot vállaljanak programjainkban. A pályázatunkban külön megbízási szerződés keretében biztosítottunk forrást a bérezésükre, illetve a versenyekre, ösztöndíjprogramokra való felkészülést támogató szerény könyvtalványt is átadtunk részükre.

14 Békés megyében működő közép fokú intézménnyel dolgoztunk együtt. Több intézmény nem vállalta az együttműködést, mert úgy ítélte meg, hogy nekik nincs szükségük a továbbtanulás segítésére és a kollégáik meg tudják oldani a feladatot. Szerencsére sikerült több partnert találni programjainkhoz. A legnagyobb kihívást a velük való együttműködés kapcsán az időkereteik jelentették, hiszen egy-egy céglátogatás, nyilvános program igényelte a pedagógusok jelenlétét is, melyet óracserékkel, átcsoportosításokkal lehetett csak megoldani mind a diákok, mind a pedagógusok kapcsán. Igyekeztünk ezt a kellemetlenséget a programjaink minőségével és ingyenes étkezéssel, élményekkel kompenzálni.

Felsőoktatási intézményünk oktatói

A felsőoktatásban – főiskolán, egyetemen – oktatók fókuszba kerülnek a legtöbb esetben az órák megtartásán és a kutatási tevékenységeken (publikációkon, előadásokon), esetleg tudományos pályázatok megvalósításán van. Természetes folyamat, hogy a hallgató „rendelkezésre áll” és az adott tudást előadáson vagy szemináriumon át kell számára adni és elindítani a szakmai úton, megismertetni vele az elvárásait.

Jelen munka egy teljesen más fajta nézőpontot igényel a részükről. A hátrányos vagy tehetséges helyzet elfogadása, a közép fokú intézményben tanulók nézőpontjainak megismerése, a felsőoktatási létre való szocializálás újabb eszközöket és hozzáállást jelent.

Munkánkba nem csak az oktató kollégák kapcsolódtak be, hiszen a tanulmányi osztály a folyamatosan változó felvételi lehetőségeket ismertette pedagógusoknak és diáknak egyaránt, míg a marketinges kollégák a programelemeket mutatták be a médiának, hogy „felemeljük” a diákokat és közép fokú intézményben tanító kollégákat és intézményeiket egyaránt. Mentorálási folyamatunk ezzel még nem állt meg, hiszen szakok ismertetésével, egyéni álláslehetőségek

biztosításával, duális partnerségi lehetőségekkel tudtuk azt biztosítani, hogy térségünkben jelentősen megnövekedjen a felsőoktatásba jelentkezők száma a nappali és a levelező képzéseken egyaránt.

Vállalatok, cégek mentorai, szakemberei

Intézményünk életében a céges partnereink kiemelt szerepet töltenek be. E partnerek visszajelzéseket nyújtanak számunkra a végzett hallgatóink elméleti és gyakorlati tudásáról, másrészt a javaslataik visszahatnak az oktatott tárgyak képzési tartalmaira is. A vállalatokban, önkormányzatokban, civil szervezetekben, szociális intézményekben dolgozó kollégák sok esetben gyakorlati oktatóként, mestertanárnaként oktatnak intézményünkben azért, hogy a gyakorlathoz minél közelebbről ismerhessék meg a hallgatóink a szakma rejtjelmeit, tudáselemeit. A szakmai tudás egyre gyorsabban változik, specializálódik, a verseny hatására átalakul. Ezt a folyamatot csak úgy lehet lekövetni egy felsőoktatási intézménynek, ha a változások ütőerén tartja a kezét és folyamatosan figyeli a piacot és megújuló tudást nyújt a résztvevőknek. Teszi ezt úgy, hogy nemzetközi szinten is elismert tudással vértézi fel a hallgatóit.

Programunkban duális partnereink nagy segítséget jelentettek, hiszen a 14 partnerünk ismeri intézményünk képzési rendszerét, az ott gyakorlatot teljesítő hallgatók pedig a cégek tevékenységeit.

A vállalatok szakemberei az adott szakterületen kimagasló teljesítményt értek el, de még így is fontos, hogy meg tudjuk tanítani számukra a felsőoktatás logikáját. Szeretnénk azt, hogy el tudják mondani az elvárásaikat az intézményünk és a hallgatóink felé, így partnertalálkozókat, együttműködést segítő szakmai műhelymunkákat tartottunk azért, hogy ez megvalósulhasson. Intézményünk elkötelezett, hogy értéket teremtsen abban a térségben, ahol hallgatói elhelyezkednek, így törekszünk arra, hogy céges együttműködésekkel a gyakorlati projektmunkákon keresztül a hallgatók számára életszerű és jövedelmező programokat szervezzünk.

Társadalmi, civil szervezetek képviselői

E szervezetek alapvetően a hátrányos helyzetű diákok megszólításában, kommunikációjának fejlesztésében, illetve a táborok szervezésében segítettek számukra. A civil szervezetek képviselői nem csupán a közösség-szervező vagy a szociális munka szakos hallgatóink számára nyújtanak gyakorlati lehetőséget, hanem más szakon lévő hallgatók számára is bemutatták tudományos programjaikon, konferenciáinkon, kiállításainkon a társadalmi folyamatokat. Az érzékenyítés, a valósághoz való közeli kapcsolat fontos intézményünk számára, így a

rendezvényeken, tematikus heteken törekszünk arra, hogy a szakmai elemeken túl a közösségi élet és a társadalmi lét metszetei is megjelenjenek.

Kormányzati és önkormányzati partnerek

Programjainkat, tanulmányi versenyeket, díjátadóinkat támogatták az önkormányzatok és szakképzési centrumok azzal, hogy a fenntartásukban, irányításuk alatt működő intézményekben lehetőséget adtak a diákok és tanárok részvételére. Igyekeztünk a költségeiket átvállalni, így sokszor a diákok utazását, szállítását, étkezését biztosítva segítettük, hogy alapfeladataikat kiegészítsük és élménygazdagabbá tegyük egyes osztályközösségek életét.

Kiemelt partnerünk a Békés Megyei Kormányhivatal, melynek főosztályai, osztályai folyamatosan bekapcsolódtak pályáorientációs, egészséges életmódot segítő programjainkba.

Összefoglalásul szeretnénk bemutatni, hogy milyen létszámú hálózatot sikerült megmozgatni programunkban 2017-2021 között Békés és Csongrád-Csanád megyében:

- 3 szakképzési centrum
- 44 középfokú intézmény és intézményegység
- 22 kis-, közép- és nagyvállalkozás
- 12 civil szervezet
- 73 programelem